

DESPRE JUSTIȚIE ȘI JUDECĂTORI. INTERVIURI

Realizatori: Dragoş Călin, judecător, Curtea de Apel Bucureşti
Lucia Zaharia, judecător, Judecătoria sectorului 5 Bucureşti
Roxana Maria Lăcătuşu, judecător, Judecătoria sectorului 4
Bucureşti

**DESPRE JUSTIȚIE
ȘI JUDECĂTORI.
INTERVIURI**

EDITURA UNIVERSITARĂ
București

Tehnoredactare computerizată: Ameluța Vișan
Coperta: Angelica Mălăescu

Copyright © 2010
Editura Universitară
Director: Vasile Muscalu
B-dul Nicolae Bălcescu 27-33,
sect. 1, București.
Tel./Fax. (021) 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro.
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL
CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR
(C.N.C.S.I.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CĂLIN, DRAGOȘ

Despre justiție și judecători : interviuri / Dragoș-Alin
Călin, Anamaria-Lucia Zaharia, Roxana-Maria Lăcătușu. –
București : Editura Universitară, 2010

Bibliogr.

ISBN 978-973-749-893-9

I. Zaharia, Ana-Maria

II. Lăcătușu, Roxana-Maria

34(047.53)

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Universitare.

Distribuție: tel/fax: (021) 315.32.47
(021) 319.67.27
comenzi@editurauniversitara.ro

ISBN 978-973-749-893-9

CUVÂNT ÎNAINTE

Revista Forumul Judecătorilor, editată de Forumul Judecătorilor din România, asociație a judecătorilor români, a fost lansată în aprilie 2009, având o apariție trimestrială și urmărind, în primul rând, să prezinte atitudinile judecătorilor români și străini, legate de funcționarea și necesitatea reformării sistemului judiciar, dar nu ocolește nici aspectele doctrinare sau jurisprudențiale relevante. Tematica revistei se circumscrie ramurilor dreptului și se adresează, în special, judecătorilor, procurorilor și avocaților.

Revista colaborează cu Centrul de Studii de Drept European din cadrul Institutului de Cercetări Juridice al Academiei Române, cu Institutul Național al Magistraturii, Școala Națională de Magistratură din Franța (École Nationale de la Magistrature), precum și cu asociații internaționale ale magistraților, spre exemplu GEMME – Groupement Européen des Magistrats pour la Médiation.

Data fiind bulversarea valorilor legate de profesia de judecător (după cum se știe, în anii de după instalarea regimului comunist, accesul și promovarea în cadrul acestui sistem se făcea exclusiv pe criterii politice, fiind chiar obligatorie adeziunea magistratului la partid), ce a mers până la aservirea puterii judecătorești de cea executivă, crizele de independență prin care a trecut acest sistem în perioada de după 1989, precum și încercările din ultima perioadă de a face publice problemele cu care se confruntă organismul judiciar au creat o imagine controversată asupra magistraților, ca membri ai acestei puteri, dar și ca parte a societății.

Eticheta pusă unui întreg corp profesional, în prezent, este cea de corupt, incompetent, aservit.

Atitudinea magistraților, chiar în afara instanței, și mai ales atunci când se servesc de calitatea lor de magistrați, poate să constituie o preocupare legitimă a presei și să contribuie la dezbateră asupra funcționării justiției și a moralității celor care sunt garanții acesteia.

Puterea de care dispune un magistrat e atât de mare încât trebuie să i se asigure inamovibilitate și libertatea de conștiință și de judecată, corelat cu garanțiile unei temeinice pregătiri juridice.

În acest context, am efectuat mai multe interviuri, cu personalități ale vieții sociale și culturale românești și internaționale, pentru a descoperi noi înșine cum suntem percepuți, cum ar trebui să ne comportăm și să ne regăsim, ca profesie.

Întrebările au fost formulate de judecătoria Lucia Zaharia, vicepreședintele Judecătoriei sectorului 5 București, Roxana Maria Lăcătușu, Judecătoria sectorului 4 București și Dragoș Călin, Curtea de Apel București.

Au răspuns Neagu Djuvara, Matei Vișniec, Virgil Nemoianu, Victor Neumann, Robert Schwartz, Bogdan Murgescu, Raluca Ursachi, Vladimir Tismăneanu, Pușa Roth, Nicolae Pelipceanu, Cătălin Tolontan, Liviu Antonesei, Dan Culcer, Zoe Petre, Dan Silviu Boerescu, Adrian Severin, Renate Weber, Horia Gârbea, Călin Andrei Mihăilescu, Bedros Horasangian, Mihai Răzvan Ungureanu, Ion Vianu, acad. Viorel Barbu, Mircea Cornișteanu, acad. Marius Iosifescu, Andrei Pippidi, Radu F. Alexandru, Sabina Fati, Irina Schrotter, Radu Portocală, Natașa Raab, Gabriel Andreescu, Radu Negrescu-Suțu, Ion Bogdan Lefter, Adrian Cioroianu, Radu Gabrea, Dan Grigore, Nicolae Covaci, Angela Hărăstășanu, Șerban Beligrădeanu, Valerius Ciucă, Elena Simina Tănăsescu, Camelia Toader, Florin Streteanu, Valeriu Stoica, Viorel Mihai Ciobanu și Tudor Chiuariu.

Cum din interior este aproape imposibil să privim totul obiectiv, percepțiile exterioare pot fi de mare ajutor, iar răspunsurile primite sunt extrem de utile.

La întrebarea „**Considerați că România de azi este diferită de cea anterioară anului 1989? Din această perspectivă, se poate vorbi, din perspectiva dumneavoastră, de o magistratură de dinainte de 1989 și de una de după 1989?**” răspunsurile au subliniat faptul că România de astăzi nu mai este tirania din 1989, dar este departe de-a fi o democrație exemplară. Lucram la comandă, trăiam la comandă, ne duceam zilele într-o monotonie pe care, probabil, nici măcar nu o mai conștientizăm. În ce privește magistratura, s-au făcut progrese clare, au dispărut brutalitățile și ilegalitățile fățișe din acea epocă tristă. Tinerii de astăzi trăiesc în Europa, în timp ce tinerii de dinainte de 1989 trăiau într-un fel de lagăr. Cel mai greu se schimbă mentalitățile colective, care modelează atitudinile generale, etica și „filozofia” comunitară, inclusiv cele profesionale. Nu e doar o problemă de imagine, așa cum se plâng magistrații, care au și ei dreptate să susțină că generalizarea e abuzivă; însă cazurile de „malpraxis” judiciar sunt îndeajuns de numeroase pentru a dovedi că păcatul e real, nu-l inventează nici presa, nici „gura lumii”, iar proporțiile sale sunt considerabile.

Alt interviu arată că magistratura pare a fi cu un pas înainte. Dacă, înainte de 1990, era un executant pasiv al comandamentelor de partid, azi ea poate acționa, adesea, autonom.

Nu este împărtășit nihilismul celor care spun că, după 1989, nu am schimbat decât decorul și câteva personaje. România a beneficiat întotdeauna de un corp de oameni profesioniști, dedicați interpretării și aplicării legii, indiferent care erau obiectivele de politică normativă ale societății.

Înainte de 1989 aveam o școală mai coerentă și mai exigentă decât astăzi. Mulți magistrați români au făcut eforturi

de adaptare la schimbările sistemului administrativ-politic de după 1989, au arătat interes pentru democrație și pentru gândirea și aplicarea noii legislații. Formularea stângace ori ambiguitățile unor legi (multe din textele acestora sunt interpretabile), slăbiciunile învățământului juridic și competențele neconvingătoare ale absolvenților din numeroasele facultăți de drept existente în România, criteriile de promovare în posturi și absența managementului performant au întârziat modernizarea sistemului și transformarea magistratului într-un model intelectual- profesional respectabil.

Dreptul și felul de a fi interpretat în România este unic și straniu. Nu e de mirare atunci când răspunsul la întrebarea următoare nu poate fi decât categoric da: a accepta în justiție astăzi oameni din vechea justiție comunistă, o justiție declarat de clasă, care nu avea nimic din justiția în sensul în care ne-a fost ea lăsată de la dreptul roman și "Magna Charta" este o aberație. Libertatea e dificilă, presupune alegeri, riscuri și nu mai poți da vina pentru ceilalți pentru propriile nereușite. Unul dintre domeniile vitale ale diferenței este actul juridic. Înainte, el era profund politizat, adică decis după criterii ideologice. Existau, desigur, și înainte de 1989 oameni cu o cultură juridică admirabilă, buni procurori sau judecători, dar, pe ansamblu, nu exista justiție.

La întrebarea „**Ar trebui trecută cu vederea colaborarea unor magistrați cu serviciile Securității, dată fiind experiența și competența acumulată (știut fiind că un bun specialist se formează în mulți ani) sau ar trebui ca aceste persoane să fie expuse și îndepărtate din profesie? Soluția din Germania de Est, unde, după căderea zidului și reunificare, judecătorii din perioada comunistă au fost îndepărtați, este cea mai bună?**”, unele răspunsuri au arătat că o măsură precum cea luată pentru Germania de Est nu pare cea mai potrivită. Dintre acești vechi judecători, unii sunt de sigur competenți, experimentați, mai cu seamă nu se vor fi

făcut vinovați de fapte crude, ilegiteime, de grosolane distorsionări ale dreptății. Dacă România ar fi scos din spațiul profesional, imediat după 1989, toți funcționarii, profesorii, magistrații, inginerii, preoții, etc. care au colaborat cu securitatea, țara n-ar mai fi putut funcționa.

Nu e sigur că îndepărtarea unor care au colaborat e soluția cea mai bună, mai ales că au trecut 20 de ani de la Revoluție. E dificil de cuantificat cine și cât a colaborat și din ce motive, sub ce presiuni. Corupție a fost atunci dar e și acum, ca și presiune politică. Schimbarea de generații se face automat, biologic, peste încă 10 ani nu va mai fi nimeni din „foști” în exercițiu.

Dependența de servicii este o armă îndreptată chiar asupra acelor care au acceptat asemenea situație riscantă. Este adevărat că Germania a făcut aceasta „curățenie”, dar România nu este Germania, deși ambele țări sunt acum membre ale Uniunii Europene. Nu se putea aplica modelul Est-german, din simplul motiv că noi nu aveam o Românie de Vest.

Se consideră că nu avem voie, ca oameni care am trăit împreună aceeași istorie, să aruncăm anatema asupra unui întreg corp profesional, doar pentru că a avut neșansa de a lucra într-o anumită perioadă istorică sau sub un anumit regim politic. Credibilitatea morală a magistratului se spulberă atunci când știi că a fost complice Răului, că a ascuns acest lucru, mizând pe buna-credință a cetățenilor. Nu toată lumea a turnat, nu toată lumea s-a prostituat.

Un istoric, un jurist, un filosof puteau foarte greu să se elibereze de doctrina care le era inculcată: reflexul prin care un istoric alunecă spre discursul naționalist sau prin care un jurist dă întâietate statului în detrimentul cetățeanului sunt mai greu de evidențiat decât un angajament de informator, dar pot face tot atâta rău.

Soluția Germaniei de Est pare extremă, poate nu întotdeauna justă, și posibilă doar într-un context ca cel al

Germaniei reunificate (care avea o „garnitură de schimb” pregătită să ocupe locurile rămase vacante). Îngroșând foarte tare liniile, se pune situația Germaniei în paralel cu cea din Bosnia, unde aparatul judecătoresc este practic creat de la aproape zero de instituții internaționale și personal străin.

Alții sunt de acord cu soluția din Germania. Dar și fără modelul german e foarte limpede că nu poți face justiție independentă cu oameni obișnuiți să li se dicteze soluțiile de partid. Criteriul „curățeniei” din sistem ar trebui să fie corectitudinea „la zi”, deci în primul rând cea din ultimii 20 de ani, nu cea de dinainte, când intervenția brutală a regimului în actul de justiție poate fi invocată și drept circumstanță atenuantă pentru magistrați, cărora, cel puțin în anumite spețe, șansa onestității le era refuzată *de plano*. Și e exclus ca un fost colaborator al Securității sau al structurilor comuniste care interveneau direct în tribunale să fie astăzi mai cinstit decât colegii ai săi care, fără să aibă asemenea „pete la dosar”, s-au lăsat corupți de banii mulți ai economiei de piață?

Colaborarea cu Securitatea îl descalifică pe magistrat, oricât de bun specialist ar fi acela. Colaborarea nu face parte din paradoxurile ontologice ori morale ale legii („*ius naturalis*”), și nu trebuie înțeleasă ca o crimă legată de fatalitate, sau „*fas*”, cum o numeau românii, ci ca o crimă ordinară („*scelus*”). Colaboratorul e un „*scelerat*”.

Caragiale ne spunea că „mai sunt judecători la Berlin”.

Nu există o categorie pentru care necesitatea lustrării să fie mai evidentă. Buna credință și imparțialitatea sunt două principii absolut esențiale ale activității magistraților. Cum le poți cere unui fost colaborator al Securității? Cum să faci justiție cu cineva care oricând poate fi șantajat de cel care i-a dat ordine până în 1989? E nevoie, în același timp de nuanță și realism când definim „colaboraționismul” cu regimul de dinainte de revoluție.

A treia întrebare „**Considerați că și în prezent, în lume și în România, puterea politică exercită influență sau control asupra magistraților? În ce modalitate? Prin ce pârgii?**” a determinat răspunsuri variate.

Pârgiile de control ale politicului și nu numai ale lui - asupra magistraților fac parte din bagajul cultural ce vine din trecut și din structura de gândire a populației.

Chiar și în societățile cele mai democratice există o tentație, fie și nemărturisită, a politicului de a avea o influență asupra magistraților. Dar în aceste societăți există în același timp și pârgii instituționale de respingere a unor astfel de intenții. Dincolo de felul în care se face accesul în magistratură și promovarea în diferite poziții (foarte important pentru independența magistratului) există sancțiuni directe și imediate chiar și atunci când e vorba doar de alegații de încercare de influențare. Nici nu e nevoie de probe puternice, pentru că există un cod al onoarei care impune demisia imediată a celor tentați de a influența actul de justiție. În același timp, în acele societăți, magistrații au un respect real și puternic pentru ei înșiși, pentru ideea de justiție și rolul lor în acest sistem, ceea ce reprezintă garanția supremă a independenței lor. Există coduri scrise și nescrise ale onoarei care fac parte din viața magistraților în cel mai firesc mod cu putință. La polul opus, există regimuri care controlează în întregime sau aproape actul de justiție: numirea și eliminarea magistraților e de regula în pixul președintelui de țară, iar partidele de guvernământ dictează practic anchetele și soluțiile.

Magistrații sunt ființe umane și, prin urmare, sensibile la astfel de influențe sociale ample, la „discursul” prevalent într-o comunitate sau alta. Politicienii știu să profite abil de toate aceste circumstanțe. Este citat un caz extrem, ce s-a petrecut în Statele Unite ale Americii, țara unde judiciarul are poate cea mai mare pondere și cea mai mare independență. Acolo, în cadrul discursului cel mai important al anului, președintele

Barrack Hussein Obama și-a permis să admonesteze și să condamne o decizie (altminteri destul de neimportantă: despre anume modalități de propagandă electorală) a Curții Supreme. Este primul caz de acest fel în istoria modernă a țării și tinde să-l arate pe președinte pășind pe calea trasată de un Castro sau măcar Hugo Chavez.

Tentația politicianilor de a influența actul de justiție nu dispăre niciodată și nicăieri, nici în democrațiile cele mai avansate, doar că ea e acolo mai mică, mai rară. Din mai multe motive: tradiția mai îndelungată și cultura instituțională mai profund asimilată, de unde reflexele de acceptare a funcționării sistemului, de unde și o mai sănătoasă etică socială, comunitară; prosperitatea mai mare a politicianilor, a magistraților și în genere a majorității populației, ceea ce diminuează tendințele de căutare a unor venituri suplimentare ilicite; remunerațiile superioare ale categoriilor în cauză, cu același efect; și controlul mai strict pe care-l exercită organismele colegiale abilitate, presa și justiția însăși asupra oficianților ei. În „tinerele democrații”, precum cea română, lucrurile sunt mai confuze, încât o parte și nu mică din clasa politică se consideră „în drept” să intervină acolo unde noile reguli i-o interzic. Probabil că 20 de ani sunt prea puțini pentru a construi o tradiție și o cultură a non-implicării în actul de justiție.

Influența și controlul factorilor politici asupra magistraților se poate exercita pe mai multe căi: prin legislație; prin alocarea de resurse (buget); pe căi administrative (prin Ministerul Justiției); prin numirea unora dintre magistrați.

Separarea puterilor este cheia de boltă a unei democrații viabile. În Statele Unite ale Americii sau Anglia sistemul produce anticorpi și oricâte matrapazlâcuri se fac - și se fac, și la nivel înalt - până la urma tot sistemul centrifughează mizeriile și face să funcționeze sistemul. Un caz *Watergate* nu ar fi fost posibil în România, ca și atâtea alte exemple din

lumea anglo-saxonă. Avem mari rezerve în aceasta poliloghie cu „reforma” statului român (a învățământului, magistraturii, justiției, economiei etc.). Doar o gargariseală retorică în lipsa unor proiecte reale, viabile și de anvergură.

Un repondent arată că magistrații români se împart în trei categorii: *magistrații iubitori de justiție și dreptate* – cei care cred că actul de justiție trebuie să fie un act de dreptate, cred în statutul lor de reprezentanți ai unei puteri fundamentale într-un stat, îi respectă pe cei care vin în fața lor, pentru că respectă oamenii în general și cred că merită să te bați pentru apărarea principiilor; *corupții* – intră aici toți cei care se lasă seduși de intervenții politice sau mită, indiferent cât de des o fac sau pentru ce anume; *aroganții* – o categorie cu un număr prea mare de magistrați; nu sunt corupți, le place că sunt judecători, le place cum sună acest lucru și mai ales faptul că au puterea de a decide, dar nu simt nevoia să se bată pentru dreptate, nici măcar pentru statutul lor (evident, profită de pe urma luptei colegilor lor); nu-i respectă pe cei care vin în fața lor, pe care-i privesc foarte de sus și adesea disprețuitor; sunt infatuati, și din această cauză de prea multe ori superficiali.

A patra întrebare **„Dacă ar trebui să vă adresați unei instanțe din România, pentru a vă ocroti un drept, ați avea încredere în sistem, în general, și în judecător, în special? Există vreo diferență între ceea ce ar trebui să fie un judecător și ceea ce el este, în realitate?”** a identificat posibile soluții pentru magistrații români.

Unii ar avea o încredere în sistem în general. În principiu, decizia nu ar trebui să fie influențată de cunoașterea unuia sau a altuia dintre magistrați. În plus, dacă sistemul judecătoresc nu funcționează așa cum trebuie, există posibilitatea apelului la instanțele europene.

Problema încrederii în activitatea judiciară, îngrijorare prezentă în discursul public, reflectă însă o confuzie la clarificarea căreia ar trebui să participe inclusiv cei vizați de

această retorică: suprapunerea între încrederea în sistemul judiciar și încrederea în sistemul legislativ. Judecătorul interpretează și aplică legea, nu o formulează. Nu își edictează nici regulile de procedură care îi guvernează activitatea și care formează de atâția ani obiectul criticilor privind lipsa de celeritate a procedurilor judiciare.

Din acest motiv, soluțiile privind sporirea încrederii publicului în actul de justiție nu pot suporta un autorat unic și nici nu este echitabil să cadă exclusiv în sarcina unei singure puteri a statului român. Este momentul, după două decenii reșezare a sistemului judiciar românesc, cu reușitele și eșecurile acestui proces, să se abordeze cu mai multă responsabilitate rolul care ne revine tuturor în efortul de îmbunătățire a actului de justiție românesc.

Nu se poate trăi în absența încrederii în instituțiile pe care, până la urmă, noi le facem, noi le plătim și trebuie să lucreze pentru binele public. De aceea, deranjează că, la întâlnirile cu magistrații, președintele României vorbește excesiv despre cazurile negative.

Alții nu au încredere în instanțele românești. În primul rând, problema rezidă în lacunele de pregătire profesională. Principala preocupare este competența profesională și abia apoi corupția. Lucrul este valabil în special pentru noile generații. Aici se include și lipsa experienței de viață care se sintetizează în ceea ce eu numesc „înțelepciunea socială”. Apoi, mediul social corupt în care magistrații acționează. Atunci când trăiești într-un mediu corupt, judecata și se corupe. Este așadar o dialectică a sistemului și magistratului care la noi funcționează în sens negativ.

Magistrații mai au mult de luptat pentru a-și consolida reputația. Imaginea lor nu este încă foarte bună, dar numai ei înșiși știu cu exactitate de ce. Fără îndoială, traseul individual al fiecărui magistrat este și el unul dramatic, pentru că, am impresia, deseori magistrații înșiși își pierd iluziile. Când un

tânăr decide să facă dreptul, el se identifică în prima fază cu imaginea judecătorului incoruptibil. Apoi, pe băncile facultății, începe să descopere, odată cu materia pe care o asimilează, și faptul că societatea în care trăiește este teribil de complicată. Apoi vin tentațiile, presiunile, jocurile de influență, contactele cu puterea, seducția banului...

Un alt interviuat punctează că oricum nu poți să te adresezi altei instituții și nici să îți faci dreptate singur ca haiducii sau ca Robin Hood.

Actul de justiție este, în general, unul foarte complicat, fiindcă intervin mulți factori. Cicero, unul din ei mai mari juriști din istorie a spus: *Summum jus summa injuria*, adică „dreptatea cea mai mare este și cea mai mare nedreptate”.

Un magistrat ar trebui să fie interesat doar de actul de justiție pe care trebuie să îl facă și care trebuie să fie nu o aplicare mecanică a unei legi (legile mai sunt și proaste, iar la noi legiferarea haotică și absurdă a devenit regula), ci mai degrabă o aplicare înțeleaptă a principiilor de drept.

În sfârșit, ultima întrebare **„Ce socotiți că ar trebui să facă membrii acestui corp profesional pentru întărirea independenței și sporirea încrederii publicului în actul de dreptate? Cum ar trebui să se comporte un judecător? S-a născut oare judecătorul ideal?”** a prilejuit răspunsuri extraordinare.

Minos era judecătorul prin excelență în antichitatea greacă. Minos trecuse prin momentul greu al infidelității soției sale, Pasiphae, care se împerechease cu un taur alb și îi dăduse astfel naștere Minotaurului. Minos trăia o viață secundă. Poate că trăia dincolo de sufletul său, poate era anesteziat, dar cu siguranță era just. Dante îl așează la gura iadului să le dea damnaților sentința, repartizându-i unui cerc mai întunecos sau mai puțin adânc. Judecătorul ideal trebuie să fie incoruptibil precum moaștele sfinților: să fi trecut prin moarte și, trăind o viață secundă, să nu poată fi atins de pasiuni, capricii ori excese birocratice.

Incoruptibil, așadar, în ordinea unui timp inuman. Cum aceste lucruri nu pot avea loc în realitate, ele constituie orizontul ideii, pe care judecătorii reali se pot sili să o urmeze, ca pe o inflexibilă lege morală. O conștiință curată ne face să simțim că nu trădăm acea Lege. Conștiința curată nu rezultă din nicio lege, ci din respectarea legii, în primul rând al legii morale.

Trebuie să fie îngrozitor pentru judecătorul cu conștiința curată să i se ponească meseria și ființa; să i se repete că face parte dintr-o clasă coruptă, că e doar un fel de jude sau că doar o face pe judele; să fie înghițit de o țară ostilă meseriei sale, țară care, luată la bani mărunți, ar declara că până și gurile Dunării bârfesc. Rănile rămân deschise; doar imaginea exportată cicatrizează. Dar imaginea e doar un fals.

Corpul profesional are încă o imagine ceva mai bună decât cea a unui alt corp social, cel al politicienilor. Este deja o bază bună, faptul că omul de rând are puțin mai mult respect pentru magistrat decât pentru omul politic. În același timp, un corp profesional care este contaminat de corupție nu poate cere o independență absolută în stat, chiar dacă o face în numele combaterii corupției. Acest corp al magistraturii trebuie să intre, în primul rând, într-o operațiune de auto-decontaminare... Numai atunci când magistrații din România vor putea ridica în aer câteva zeci de mii de mâini curate, vor avea și autoritatea morală de a cere independența de care au nevoie pentru a fi eficienți împotriva corupției.

Într-o altă fază, independența justiției ar trebui să primească sprijinul popular, iar în acest sens s-ar putea recurge la metoda referendumului. Un referendum cu întrebarea „*doriți o justiție independentă de puterea politică?*” ar putea fi actul fondator al României de mâine.

Judecătorul ideal nu s-a născut, cum nici cetățeanul ideal nu s-a născut și nenăscut va rămâne. Omul nu e un robot, iar judecătorul, oricât ar fi el de drept, tot om rămâne și poate

greși. Primul pas pe care ar trebui acest corp profesional să-l facă ar trebui să fie, dacă nu eliminarea, atunci măcar înlăturarea de la decizia asupra justiției și a judecătorilor a tuturor acelor care s-au ilustrat în pseudo-justiția comunistă. Dacă magistrații vor spune nu politicianilor care vor mai încerca să se amestece în actul de justiție, atunci publicul își va schimba opinia. Sau dacă nu și-o va schimba el, publicul de azi, atunci va fi schimbat publicul, pentru că pe termen lung, spunea un vestit economist, toți suntem morți, iar generațiile viitoare se vor trezi la o altă realitate a justiției. Sigur că judecătorul care are de soluționat 50 de dosare pe săptămână nu va avea timp să asculte cum trebuie ce i se spune de către împricinați sau martori și eroarea se poate strecura, dar asta să nu cumva să-l deformeze în alt sens, nu departe de cel din socialism, adică să nu prea dea atenție omului din fața sa. E un pericol care-l pândește pe magistrat dintotdeauna. **Pentru că magistratul nu e Dumnezeu.**

Dacă ar fi îndepărtați magistrații maculați, nu atât de la judecători ar veni problemele ci de la politicieni. În corpul profesional, singurul element care ar „spori încrederea publicului în actul de dreptate” ar fi *stârpirea oricărei corupții*. Unul dintre mijloacele pe care le-aș preconiza, pe lângă *educația morală*, ar fi o *substanțială mărire a lefurilor întregului cap judiciar*, așa cum a procedat de veacuri Marea Britanie. E aberant să vii cu argumentul egalității între toți funcționarii statului; un judecător nu e un contabil sau un conțopist de primărie, e un om care trebuie, întâi de toate, ferit de ispită de înavuțire necinstită.

Judecătorul ideal nu s-a născut până acum, nici la noi, nici altundeva. Dacă citim bine *Biblia*, aflăm că și Solomon, la bătrânețe, s-a prostit!

Dacă prin „judecătorul ideal” înțelegem magistratul care „împarte dreptatea” într-un mod competent și echidistant, atunci sistemul judiciar românesc este format în primul rând

din judecători ideali. Justițiabilul nu caută în instanță un ideal filosofic. Odată ajuns într-o formulă contencioasă își rezervă dreptul de a fi pragmatic: vrea să fie tratat cu respect de un profesionist, ale cărui hotărâri să fie articulate doar de lege și de propria sa conștiință și care să îi ofere o soluție motivată într-un termen scurt. Sunt cerințe naturale ale produsului activității jurisdicționale oriunde în lume și sunt tot atâtea criterii de cuantificare a încrederii în sistemul judiciar.

Problema încrederii în activitatea judiciară, îngrijorare prezentă în discursul public, reflectă, însă, o confuzie la clarificarea căreia ar trebui să participe inclusiv cei vizați de această retorică: suprapunerea între încrederea în sistemul judiciar și încrederea în sistemul legislativ. Judecătorul interpretează și aplică legea, nu o formulează. Nu își edictează nici regulile de procedură care îi guvernează activitatea și care formează de atâția ani obiectul criticilor privind lipsa de celeritate a procedurilor judiciare.

Din acest motiv, soluțiile privind sporirea încrederii publicului în actul de justiție pot suporta un autorat unic și nici nu este echitabil să cadă exclusiv în sarcina unei singure puteri a statului român.

Cu fiecare magistrat care refuză să trăiască în minciună se fortifică șansele ca majoritatea magistraților să vrea să trăiască în adevăr.

Nu e nicio filosofie: e necesar ca magistrații să acționeze cu bună credință, imparțialitate și cu profesionalism. Opinia publică, chiar fără cultură juridică, va percepe imediat calitatea procurorilor și judecătorilor, dacă se va produce o schimbare a acestui corp profesional. Există atâta parțialitate în societatea românească de astăzi, încât o investigație corectă și o judecată limpede vor fi aplaudate la scenă deschisă. Pentru aceasta nu e nevoie de „un magistrat ideal”.

Magistrații trebuie să se respecte. Să realizeze că sunt dintre cei mai aleși oameni pe acest pământ pentru că viețile

multora (nu în sensul strict al cuvântului), atât de mulți, depind de judecata și de cinstea lor. Să-și onoreze menirea! **Fiecare magistrat are în raniță bastonul de „judecător ideal”**. Totul e să aibă tăria să-l poarte.

În sfârșit, un repondent arată că simte nevoia să vadă la televizor un magistrat care să spună: „Nu mai cereți dreptate cu bâta! E legal și e logic ca un proces să dureze 2 ani. Dreptatea nu se face prin referendum. Verdictele nu se dau prin vot popular!”. Există, pe lumea asta, lucruri care nu se plebiscitează: o descoperire științifică sau decizia unei instanțe!

Membrii magistraturii trebuie să arate societății că sunt în slujba ei, că sunt independenți de putere, oricare ar fi ea, și că dreptatea este singurul lor scop.

Sperăm ca demersul să fie binevenit, iar opiniile exprimate de personalitățile vieții sociale și culturale, românești și internaționale, intervievate, să ne călăuzească în comportamentul adoptat și în regăsirea noastră, a magistraților, ca profesie.

Cum se spunea într-un interviu, „la Judecata de Apoi, magistratul va fi și el un împricinat, ca toată lumea, în genunchi”.

Dragoș Călin